

תכנית ימית לישראל – שלב ג'

שילוב שיקולי ביטחון בתכנון וניהול המרחב הימי

מפגש יועצים 4.2.2015

הטכניון
מכון טכנולוגי
לישראל

TECHNION
Israel Institute
of Technology

תכנית ימית לישראל
ISRAEL MARINE PLAN

שילוב שיקולי בטחון בניהול המרחב הימי

תיאור המטרה

יש להגן על המרחב הימי באופן שיאפשר את הגשמת מירב היעדים הכלכליים, החברתיים והאסטרטגיים השונים של התוכנית לאורך זמן ובאורח מקיים. לאור זאת, מתחייב לכלול את שיקולי הביטחון במערכת השיקולים לפיתוח המרחב הימי

אמצעי מדיניות

**בניית מנגנוני תאום ושיתוף בין מכלול
הגורמים, בעלי העניין בים, שיאפשרו השגת
מירב יעדי התוכנית, ללא פגיעה ביכולת
ההגנה על המרחב הימי, לאורך זמן ובאורח
מקיים**

פירוט אמצעי המדיניות

- מומלץ להקים וועדה בין-משרדית (ממשלה, בטחון, תכנון, ציבור) שתעסוק **בתכנון המרחב** ושתהיה בעלת ראייה מרחבית ויכולת ניתוח צרכים של כלל הגופים
- **מיקומם הפיסי של הנכסים** (טווח מהחוף, קרבה לאזורים סגורים או חיוניים) מחייב **תאום** של כלל הגופים הפועלים במרחב, תוך התייחסות להקניית **האיזון האופטימלי בין שיקולי יעילות תפעולית לקיום רמת בטחון גבוהה**
- **הקצאת שטחי אימון ושטחים סגורים לניסויי ירי**, בתאום כלל הגורמים המדינתיים, שפועלים במרחב, מתוך כוונה למנוע נזקים בנפש ורכוש

אמצעי מדיניות

הטמעה והפעלה של שיקולי בטחון ומרכיבי
בטחון בכל שימוש או פעילות במרחב הימי

פירוט אמצעי מדיניות

□ הנכסים במרחב המים הכלכליים מהווים יעד לפגיעה בידי מדינות אויב וגורמי טרור. מומלץ, לקיים הערכת מצב, על בסיס יומי, בהשתתפות נציגי כלל הגורמים המעורבים, שיעריך את מידת האיום הנשקף לנכסים ויגזור הנחיות אופרטיביות

□ ראוי שגוף זה יוקם בחיל-הים, שלו הידע המקצועי לטפל בנושא ולהעניק לו אחריות מקבילה לזרוע האוויר ושרותי הביטחון הרלבנטיים

אמצעי מדיניות

**הקצאת מרחבי תמרון ואימון הדרושים לאחיזת
המרחב הימי ולמימוש תפקידו כעומק אסטרטגי
מוגן ומגן**

פרוט אמצעי מדיניות

- מומלץ, שמשרד הביטחון וחיל-הים יובילו עבודת מטה שמטרתה הגדרת אזורי אימון ובטי"ש, שישקללו את מגוון הצרכים והשימושים במרחב המים הכלכליים במטרה לשמור על האיזון הנכון בין צרכי הביטחון והתפתחות המרחב
- אזורי החיץ הסגורים בגבולות נמצאים במתח מתמיד בין התפתחות האיומים מ'בחוץ' והתפתחויות טכנולוגיות בהגנה. מצב זה מחייב קבלת ההחלטות על בסיס עיתי בנוגע לגודלם של אזורים אלו. ראוי שעבודת המטה תתייחס גם להיבט זה

אמצעי מדיניות

קביעת כללים שיעודדו חפיפה ואגבור של
שימוש ופעילות ביטחונית עם שימושים אחרים
במרחב הימי

פירוט אמצעי המדיניות

- **ביצוע חקיקה מתאימה וקביעת תמריצים, המעודדים הקמת מתקנים לצורך הגנה (מערכות נגד טילים והצבת מערך גילוי ימי ואווירי לטווח רחוק) לצד שימושים אזרחיים. לדוג' בניית אסדת בטון שאליה רתוקים כלובי דגים**
- **הובלת מיזם להקמת רציפי עגינה, כחלק מאיים מלאכותיים לצרכים צבאיים ואזרחיים (רציפים ליאכטות ולכלי-שייט של חיל-הים וכלי-שייט חיוניים)**

אמצעי מדיניות

**פיתוח תוכנית השתלבות של מערכת הביטחון
במאמצים לשמירה על הסביבה הימית ותפקודה
החברתי והכלכלי לאורך שנים**

פירוט אמצעי מדיניות

- שמירת איכות הסביבה בהקשר לתחמושת
שנורית ושוקעת במעמקי הים ואי זיהום הים ע"י
כלי-השייט שפועלים במרחב באמצעות הגדלת
מספרם של נאמני איכות הסביבה בכל יחידות הזרוע
והקניית יכולת למשרד לאיכות הסביבה לפעול בים באופן
שיטתי ועצמאי או באמצעות כלי-שייט של חיל-הים
- הרחבת תכניות החינוך וההסברה בחיל-הים לנושא
חשיבות שימור הסביבה הימית
- שילוב לימודי הים ושמירת הסביבה כקורסי חובה בקורס
חובלים

אמצעי מדיניות

התאמת כל פעילות או שימוש בטחוני במרחב
הימי לסטנדרטים סביבתיים, כלכליים
וחברתיים

פירוט אמצעי מדיניות

□ בכפוף להיתר בטחוני, אישור כלל הפעילויות והשימושים הביטחוניים ע"י וועדה מייעצת, שתיבחן היבטיים חוקתיים, אמנות קיימות והיבטים חברתיים מתוך מגמה לייצר סינרגיה לחילופין, גיוס יועצים מקצועיים בגופי הביטחון הרלבנטיים (לדוגמה פרקליט חיל-הים) שיבטיחו את מימושם של הקריטריונים לעיל

אמצעי מדיניות

פיתוח תוכנית להשתלבותה של מערכת הביטחון
במאמצים לשמירה על הסביבה הימית ותפקודה
החברתי והכלכלי לאורך שנים

פירוט אמצעי מדיניות

- למדינת ישראל אין Coast Guard, שיכול לקבל על עצמו אחריות בעת משבר בממד הימי, דוגמת אסון אקולוגי. השיטור הימי הינו גוף קטן חסר משאבים ואמצעים
- **חיל-הים אחראי על האירועים בתחום הימי וככזה, מומלץ להקנות לו יכולת חוקית לתפעל גם אירועים בעלי אופי אזרחי, בשיתוף עם משרדי הממשלה הרלוונטיים**

פירוט אמצעי מדיניות

- מומלץ להרחיב את סמכויותיו של חיל-הים לטיפול באירועים ימיים אזרחיים רחבי היקף
- הפניית משאבים ותקצוב לבניית יכולת מתאימה

סיכום

- הגנת המרחב הימי באופן שיאפשר הגשמת מירב היעדים הכלכליים, החברתיים והאסטרטגיים השונים מחייבת **הקמת וועדה בין משרדית, שבה קיימת נציגות לציבור, שתפעל בשקיפות ותביא בחשבון את השיקולים הביטחוניים**
- במרחב הימי פועלים שחקנים רבים על כן **עולה חשיבות התאום והסנכרון. כיום, נקודה זאת מהווה תורפה משמעותית**
- פגיעה בנכסים האסטרטגיים במרחב תהווה נזק משמעותי **על כן, יש לבנות מנגנון יעיל, שאינו מהווה נטל כלכלי**

סיכום

- לפגיעה בנכסים האסטרטגיים פוטנציאל נזק ועלות כלכלית עצומה בתרחיש פגיעה, יש לייצר מנגנון תכנון, שמביא בחשבון את צרכי מערכת הביטחון בתכנון המרחב הימי, במקביל לשאר צרכי הגופים האחרים
- מומלץ, להטמיע ולהפעיל שיקולי בטחון בכל שימוש או פעילות במרחב הימי
- בתכנון הפעילויות הביטחוניות יש לכלול תמיד שיקולים בדבר ההשלכות הסביבתיות, הכלכליות והחברתיות שלהן